

PAPP SZABOLCS

Vannak emberek, akiknek az élete kalandos, különböző helyekhez kötődik, éveket élnek itt is, ott is. Mások megszületnek egy adott településen, és szinte végig ott élik az életüket. Bő száz évvel ezelőtt, főként a falvakban, ez utóbbi volt az általános. Van, aki elkerül a szülőföldjéről, és élete végéig arról álmodozik, honvágytól szenved; mások ide-oda költöznek, hogy végül életük utolsó állomáshelyét érezzék végre az otthonuknak. Az ókorban nagy nehézséget okozott az utazás, hiányoztak a közlekedési eszközök, a hajózás drága, a közbiztonság katasztrofális volt. Szent Márk apostol és evangélista mégis ilyen kalandos életet élt, aminek az irányítója a Szentlélek.

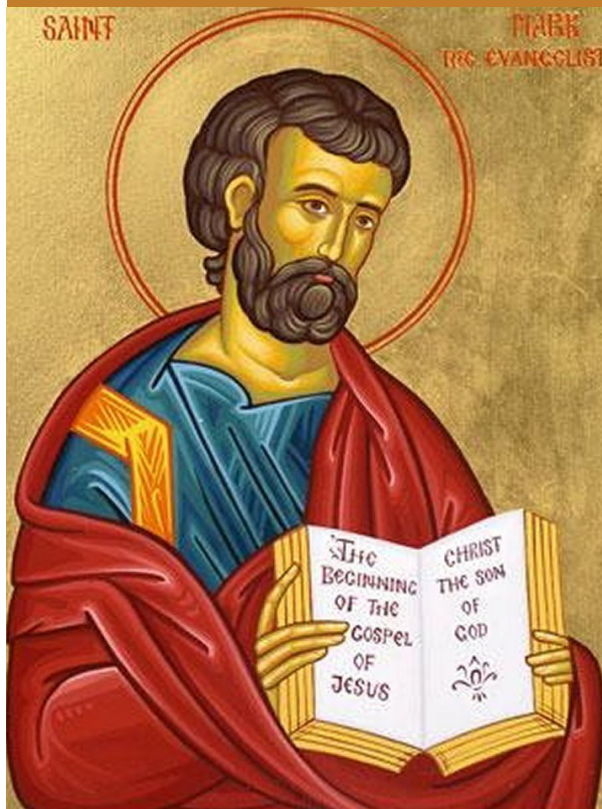
Hellenizált zsidó családban született, valószínűleg Cipruson; még kiskorában, apja halála után költöztek Jeruzsálembe. Zsidó neve János volt, a görög-római világban használta a Márk nevet. Édesanyja, Mária házában költötte el tanítványaival Jézus az utolsó vacsorát, majd pünkösd napján itt szállt le a Szentlélek az apostolokra, akik közül néhányan később is visszatértek ide. Bár egyes szerzők a hetven tanítvány közé sorolják, ezt kizárhatjuk, mert akkor még nem volt felnőtt. Evangéliumában – Jézus elfogásakor, miután a tanítványok elfutottak – egy látszólag jelentéktelen részletet írt le: „Egy ifjú azonban követte, mezíten testén egy szál gyalcsingben. Elkapták, de az, ingét otthagyva, mezítenül elfutott tőlük” (Mk 14,51–52). Általános vélemény, hogy itt saját magáról írt.

Egy érdekes részlet, hogy Hippolitosz Márkot „csonka ujjúnak” nevezi. Csak találgathatunk arról, miért. Egyesek szerint természetéhez képest aránytalanul kicsi keze és ujjai voltak. Mások úgy tartják, szándékosan vágta le egy ujját, hogy ne kelljen a zsidó templomban szolgálnia (levita származású volt, és a templomi papi és levitai szolgálatokat csak teljesen ép testű férfi végezhet). Végül egy harmadik vélemény szimbolikusan értelmezi ezt, rövid evangéliumára utalva, amely nélkülözi a bevezetést és az epilógust.

Tény, hogy Márk igen hamar az Egyház szolgálatába állt, nagybátyjával, Barnabás apostollal elkísérte Szent Pált első útjára. Még mindig

Szent Márk apostol és evangélista

(Április 25.)

nagyon fiatal lehetett, mert bár megízlelte az apostoli munka különlegességét Cipruson, megjegyzi a feladattól, és Pergéből visszament Jeruzsálembe. Pál emiatt meg is neheztelt rá: amikor második útjára indult, Barnabás ismét magukkal akarta vinni Márkot, Pál azonban kerek percc elutasította ezt a korábbi magatartása miatt. Komoly lehetett a vita, mert ettől kezdve elváltak útjaik, Pál Szilást vette magához az útjára, Barnabás pedig Márkkal indult Ciprusra.

Aztán az ötvenes évek elejétől Márk Rómában van, Szent Péter mellett. Egy ókeresztény szerző, Papiász azt állítja, hogy ő volt Péter tolmácsa. Egyben tanítványa is, a főapostol atyai szeretettel „fiamnak” nevezte. Közben missziós küldetéseket is teljesített Aquileiában, Milánóban. A hagyomány szerint, amikor a mai Velence helyén lévő kisváros tengerpartján elaludt, álmában egy angyal bizta meg azzal,

hogy megtérítse Egyiptomot, s ő valóban megalapította ott az első keresztény közösséget. A régi konfliktusa Pállal szintén a múlté, mellette volt Kis-Ázsiában, amikor az apostolt ott bebörtönözték, Pál a kolosszeieknek továbbította Márk köszöntését, illetve a római fogságából is kérte Timóteust, hogy hozza magával Márkot, mert: „jó hasznát tudom venni a szolgálatban”.

Rómában evangéliumát Péter elbeszélései nyomán írta meg, vagy röviddel a főapostol halála, vagy közvetlenül a zsidó háború (67–70) után, melynek címzettjei elsősorban a pogányságból megtért keresztények. Bár ő maga nem hallgatta közvetlenül az Urat, Péter élményeinek, emlékeinek továbbadása megmagyarázza, hogy írása miért olyan színes, eleven. Több latin kifejezést használ, ami utal a keletkezés környezetére. Viszonylag keveset tudósít Jézus tanításából, annál többet tetteiről, csodáiról. Jézus hatalmasabb a betegségnél, a természet erőinél, az ördögöknél, a halálnál. Isten ereje elérheti azt, ami emberileg lehetetlen. Az erő jeleként kapta Márk evangéliuma az oroszlán szimbólumát.

Ugyanakkor az egész írás egyfajta felkészítés a kereszt elbeszéléséhez. Jézus háromszor megjövendöli halálát tanítványai előtt. Márk pedig világosan bemutatja ezzel kapcsolatban a tanítványok és külön éppen Péter értetlenségét is. Helyesnek tűnik az a megállapítás, hogy evangéliumának csúcspontja Krisztus keresztthalálakor a pogány százados hitvallása: „Ez az ember valóban Isten Fia volt” (Mk 15,39).

Élete végén visszatért Egyiptomba mint Alexandria első püspöke. Számos liturgikus szöveget tulajdonítanak neki, illetve a kopt egyház is Szent Márkot tartja alapítójának. Feltehetőleg 72 húsvétján a pogányok elfogták, megkínozták, majd testét a földön húzták végig a város utcáin. Éjszakára börtönbe zárták, majd másnap, húsvéthétfőn megismételték ezt a tortúrát. Halálát ajkán hunyt el a szent evangélista a városon kívül. A pogányok el akarták égetni a testét, azonban hatalmas vihar és jegeső támadt, ami elől a hóhérok elmenekültek, így a keresztény testvérek temették el holttestét, sírja fölé később templomot építettek. Erekléit két velencei kereskedő ravaszszággal szerezte meg és szállította titokban Velencébe a 9. század első felében.